

Szerb Köztársaság,
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,
Belgrád

Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék

**KÖZTÁRSASÁGI NYELVI ÉS NYELVHELYESSÉGI
VERSENY**

2021/2022.

3. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 90 perc áll rendelkezésedre. A feladatlapra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy a végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Sok sikert kívánunk!

Javította: _____

– Honnan vennének szenet, vagont, mozdonyt, embereket ilyen arányú népvándorlás lebonyolítására.

Ellentmondást nem tűrő hangon jegyezte meg Maurer Béla, az ügyvéd-publicista. Valóban, az arcvonalak hírei biztatóak voltak. A magyar munkás, a paraszt gondolkodását még nem ködösítette el végleg a barna téboly. Ösztönösen érezte, hogy rosszul áll az urak szénája. A kocsmában arról szájaltak a merészebbek, hogy gazemberségek történnek. Már megmosolyogták a nagyképű hadijelentéseket, az „elszakadó hadmozdulatok”, „rugalmas visszavonulások”, „átcsoportosítások” és „új állásba vonulások” kényszeredett virágnyelvét. Magyar földön már sötét pillantások zuhanyozták a pöffeszkedő németeket. A nap már látta, amit urai nem akartak látni: a fáradt, gyűrött, borostás Wehrmacht-népfelkelőket, a bárgyún egykedvű SS-különítményeseket, akiknek kegyetlen szeme már mélyre esett a homlokba húzott rohamsisak alatt, a sátorvászonszövetekbe bújtatott tizenöt-tizenhat esztendősi viháncoló kölyköket; a sereget, amellyel a „szövetség” németek megszállták az országot. Látták, hogy visszafelé kell menni, és tudták, hogy visszafelé nincs út. Üres utcák, zárt ablakszemek, dacosan mogorva arcok. A kikerülhetetlen borzalom varakozó némasága lapult a bácskai falvakban is. Lábujjhegyre állt a vihar csendje.

(Debreczeni József: *Hideg krematórium*)

1. **Állapítsd meg**, milyen **mássalhangzó-változás** játszódik le az alábbi szavak kijelölt helyén!
Karikázd be a helyes válasz betűjelét!

biztatóak

- a) képzés helye szerinti részleges hasonulás
- b) nem történik mássalhangzó-változás
- c) zöngéesség szerinti részleges hasonulás

fáradt

- a) zöngéességi teljes hasonulás
- b) összeolvadás
- c) zöngéesség szerinti részleges hasonulás

amellyel

- a) írásban nem jelölt teljes hasonulás
- b) írásban jelölt teljes hasonulás
- c) összeolvadás

megszállták

- a) kiesés
- b) rövidülés
- c) írásban jelölt teljes hasonulás

2. **Milyen mondatrész szerepét** tölts be a fenti szövegrészletben az **urak**, valamint a **némasága** szó?

- a) urak _____
- b) némasága _____

3. **Függőleges vonalakkal bontsd morfémákra** a megadott szavakat, majd **jelöld a szóelemeket** az alábbi módon: 1 – szótő, 2 – képző, 3 – jel, 4 – rag! (Az ige kötőtőmorfémának tekintjük.)

k ü l ö n í t m é n y e s e k e t

a b l a k s z e m e k

4. **Keresd ki a befejezett melléknévi igeneveket** a szövegből, majd **másold le** őket a vonalra!

5. **Állapítsd meg**, hogy az alábbi kijelentések **igazak vagy hamisak! Karikázd be** az állítás után a megfelelő betűt!

- a) Az *ügyvéd-publicista* a fenti szövegrészletben értelmező jelzős szerepet tölt be. I H
- b) A *hírei* szóalakban a szó végi *-ei* birtokos személyjel. I H
- c) Az *ablakszem* szó jelzős szóösszetétel. I H
- d) A *homlokba húzott* alanyos szó szerkezet. I H

12. Mely **alaktani képletek felelnek meg** a megadott **szavaknak**? **Írd** a vonalra a **helyes válasz betűjelét!** (Az igeötöt tőmorfémának tekintjük.)

szájaltak: _____

a) szótő + képző + képző + rag

merészebbek: _____

b) szótő + képző + képző + jel

megmosolyogták: _____

c) szótő + szótő + képző + képző

kikerülhetetlen: _____

d) szótő + képző + jel + jel

e) szótő + képző + képző + képző + rag

f) szótő + szótő + képző + jel

g) szótő + képző + jel + rag

h) szótő + szótő + képző + jel + rag

i) szótő + szótő + jel + rag

13. **Írd le helyesen** az alábbi **földrajzi neveket**, valamint azok **-i képzős alakját!**

	a földrajzi név	a képzett alakja
TISZAHÍD		
BÜKKHEGYSÉG		
ÉSZAKKELETAFRIKA		
MURAKÖZ (tájegység)		
DUNAMENTE		

14. Hogyan mondjuk **idegen eredetű szóval**? **Írd** a vonalra! **A szókezdő betűk segítenek.**

a) balszerencsés = p _____

b) különösen gyors vonat = e _____

c) értelmes, művelt = i _____

d) javít, helyesbít = k _____

15. Az alábbi **alárendelő szösszetételek** közül néhányat hibásan írtunk le. **Keresd meg, és javítsd ki őket! Írd a vonalra a helyes alakjukat!**

tojássárgája _____

altató dal _____

ránchaszed _____

szemetszúr _____

tanítónéni _____

búzavirágkék _____

bécsi szelet _____

nyelvtan könyv _____

levelibéka _____

örökbe fogad _____

16. **Mit jelentenek a következő szavak? Tegyel x jelet a helyes meghatározás mellé!**

nótárius	jegyző	
	visszaeső bűnöző	
	nótafa	
kalamáris	tintatartó	
	zokni	
	baj, botrány	
pedellus	szárnyas ló	
	nemesi oklevél	
	iskolaszolga	
penna	kenyérféle	
	íróeszköz	
	pénznem	

17. **Válaszd el** minden lehetséges helyen az alábbi szavakat!

a) Maupassant _____

b) rendőrség _____

c) peches _____

d) kompresszor _____

e) Shakespeare _____

18. Minden sorban négy szó található, viszont **a négy szó közül csak kettő rokon értelmű.**
Keretezd be minden sorban a két szinonimát!

1	kétszínű	felemás	bizonytalan	álnok
2	hiba	tévedés	tétovázás	megvetés
3	becsap	visszariaszt	gátol	akadályoz
4	boldog	jómódú	gazdag	boldoguló

19. A két meghatározás **közös megfejtése egy-egy azonos alakú szó.** Írd le ezt a szót a vonalra!

mély gödör	_____	ütöm
mozgó levegőt	_____	vékony levágott darab
vésne	_____	síkság
testrészed	_____	tejét elveszed
italát	_____	apró ólomgolyócska

20. Gyűjts négy szólást vagy közmondást, amely **tartalmazza** a megadott **alapszót!**

SZÍV _____

JAVÍTÁSI KULCS A 3. OSZTÁLYOS TESZTTHEZ
(2022. évi köztársasági Magyar Nyelvi és Nyelvhelyességi Verseny)

1. c), a), b), b) (4 x 0,25 = 1)
2. a) birtokos jelző b) alany (2 x 0,5 = 1)
3. k ü l | ö n | í t | m é n y | e s | e k | e t a b l a k | s z e m | e k
 1 2 2 2 2 3 4 1 1 3 (10 x 0,1 = 1)
4. kényszeredett, fáradt, gyűrött, húzott, bújtatott (5 x 0,2 = 1)
5. a) I b) H c) I d) H (4 x 0,25 = 1)
6. a) ilyen, arról b) amit, akiknek, amellyel (2 x 0,5 = 1)
7. Lábujjhegyre állt a vihar csendje. (4 x 0,25 = 1)
 Hm/Hh Jbi
8. sátorvászónblúzba (1)
9. a) megjegyezte, elködösítette, megmosolyogták, megszállták
 b) biztatóak voltak (5 x 0,2 = 1)
10. nagyképű, elszakadó, viháncoló, bácskai (4 x 0,25 = 1)
11. b) (1)
12. szájtaltak g), merészebbek d), megmosolyogták h), kikerülhetetlen c) (4 x 0,25 = 1)
- 13.

	a földrajzi név	a képzett alakja
TISZAHÍD	Tisza-híd	Tisza-hídi
BÜKKHEGYSÉG	Bükk hegység	Bükk hegységi
ÉSZAKKELETAFRIKA	Északkelet-Afrika	északkelet-afrikai
MURAKÖZ	Muraköz	muraközi
DUNAMENTE	Duna mente	Duna menti

(10 x 0,1 = 1)

14. a) peches b) expressz c) intelligens d) korrigál (4 x 0,25 = 1)
15. ránkba szed, tanító néni, altatódal, szemet szúr, nyelvtankönyv (5 x 0,2 = 1)
- 16.

nótárius	jegyző	x
	visszaeső bűnöző	

	nótafa	
kalamáris	tintatartó	x
	zokni	
	baj, botrány	
pedellus	szárnyas ló	
	nemesi oklevél	
	iskolaszolga	x
penna	kenyérféle	
	íróeszköz	x
	pénznem	

(4 x 0,25 = 1)

17. a) Mau-pas-sant b) rend-őr-ség c) pe-ches d) komp-resz-szor e) Shakes-peare (5 x 0,2 = 1)

18. 1. kétszínű-álnok, 2. hiba-tévedés, 3. gátol-akadályoz, 4. jómódú-gazdag (4 x 0,25 = 1)

19. verem, szelet, róna, fejed, sörét (5 x 0,2 = 1)

20. Nehéz a szíve. Megszakad a szíve. Vérzik a szíve. Fáj a szíve valakiért. Megesik a szíve (valakin). Ami a szíven, az a száján. A szívére veszi. Kiönti a szívét (valakinek). Nyomja a szívét (valami). (4 x 0,25 = 1)